

Asia: VN/12916/2023

Lausuntopyyntö: luonnos hallituksen esitykseksi pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemisesta annetun lain muuttamisesta sekä luonnos valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Omakotiliitto ry kiittää mahdollisuudesta lausua ehdotukseen, jossa esitetään muutettavaksi pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemisesta annettua lakia.

Esityksen mukaan tukilain ja valtioneuvoston asetuksen muutoksen tavoitteena on saada lisää kohteita järjestämistehtävän piiriin sekä tehostaa järjestämisen kohdentumista merkittävimpiin kohteisiin. Muutoksen avulla pilaantuneiden alueiden pilaantuneisuuden selvittämiseen ja puhdistamiseen suunnattujen valtion määrärahojen vaikuttavuus paranisi.

Omakotiliitto edustaa pientalo- ja vapaa-ajan asukkaita ja toimii kohderyhmän edunvalvojana ja tarjoaa monipuolisia jäsenpalveluita. Olemme valtakunnallinen, riippumaton ja yleishyödyllinen kansalaisjärjestö, jossa on yli 230 jäsenyhdistystä, joihin kuuluu jo 70 000 jäsentä (kotitaloutta). Suomessa on yhteensä noin 1,2 miljoonaa omakotitaloa, joissa asuu noin 2,7 miljoonaa ihmistä. sekä noin 0,5 miljoonaa vapaa-ajan asuntoa, joita käyttää 2,4–2,9 miljoonaa ihmistä.

Omakotiliitto tuo esille lausunnossaan luonnollisten henkilöiden näkökulmaa, jotka asuvat lähtökohtaisesti pientaloissa, kuten omakotitaloissa ja paritaloissa, sekä viettävät aikaa vapaa-ajan asunnoissaan.

Omakotiliitto kannattaa lakien selkeyttämistä ja sitä, että myös luonnollisten henkilöiden asemaa parannetaan, jolla voidaan parantaa tukilain sosiaalista kestävyyttä. Kuten esityksessä on todettu,

pilaantuneisuuden selvittämiseen tai puhdistamiseen vaadittava rahamäärä voi olla luonnolliselle henkilölle hyvin merkittävä.

Ehdotuksen tavoitteena on lisätä pilaantuneiden alueiden pilaantuneisuuden selvittämiseen ja puhdistamiseen käytettävän valtion määrärahan vaikuttavuutta ja selvittää vuosittain mahdollisimman monen kohteen pilaantuneisuuden. On hyvä, että terveydensuojelua halutaan vahvistaa, mutta on huolehdittava siitä, että kustannukset pientalo- ja vapaa-ajanasukille eivät saa kasvaa esityksen myötä.

Tukien saaminen edellyttää välttämättömyyttä ja yleinen ympäristöetu määritellään tapauskohtaisesti. Välttämättömyyttä on esimerkiksi puhdistustoimien kiireellisyys, jotta voidaan välttää suuremmat haitat tilanne, jossa kun kukaan muu kuin viranomainen ei hoida alueen pilaantuneisuuden selvittämistä ja puhdistamista esimerkiksi tilanteessa jossa kukaan ei ota vapaaehtoisesti hanketta toteuttavakseen tai hankkeen vastuutahon varallisuus ei välttämättä riitä hankkeen toteuttamiseen, kuten voi olla luonnollisen henkilön ollessa kyseessä, tai tilanne jossa ympäristölle tai terveydelle aiheutuu vakavaa vaaraa tai haittaa.

Esityksessä on myös määritelty yksilön asuinympäristö, jolla tarkoitettaisiin välitöntä lähiympäristöä, esimerkiksi kiinteistön piha-alueita. Omakotiliitto kannattaa, että poikkeus olisi tarkoitettu suojaamaan erityisesti luonnollisia henkilöitä. Kynnys poikkeuksen käyttämiseen olisi hyvin korkealla, sillä ensisijaisesti kohteisiin tulisi hakea avustusta, korotettua avustusta tai niiden pilaantuneisuus voitaisiin selvittää tai alue puhdistaa järjestämistehtävän kautta niin, että järjestämisen kustannukset jaettaisiin. Kynnys olisi siten korotetun avustuksen kynnystä korkeammalla eli vakavaa vaaraa korkeampi. Kyse voisi olla esimerkiksi tilanteesta, jossa öljyn pilaama maa aiheuttaisi tai uhkasi aiheuttaa erityisen vakavaa vaaraa tai haittaa yksilön pihapiirissä. Vaara tai haitta voisi ilmetä esimerkiksi luonnollisen henkilön tai kuolinpesän omistamalla kiinteistöllä tai yhtiömuotoisen asumisen piirissä. Erityisen vakavalla vaaralla tarkoitettaisiin esimerkiksi juomaveden pilaantumista tai kiinteistön muuttumista asuinkelvottomaksi.

Esityksessä on tuotu esille Perustuslain 20 §:n 1 momentin mukaan vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Säännös ilmaisee ihmisten kaikinpuolisen vastuun sellaisesta taloudellisen ja yhteiskunnallisen toiminnan lähtökohdasta, joka turvaa elollisen ja elottoman luonnon monimuotoisuuden säilymisen. Säännöksen piiriin kuuluvat ympäristön tuhoutumisen ja pilaantumisen estämisen lisäksi myös aktiiviset, luonnolle suotuisat toimet. Perustuslain 20 §:n 2 momentissa säädetään julkiselle vallalle velvoite pyrkiä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon.

Nyt ehdotettu muutos 12 §:ään tehostaisi ympäristöperusoikeuden toteutumista, sillä se mahdollistaisi yhä useampien kohteiden ottamisen järjestämistehtävän piiriin, kun kustannusvastuu ei koskisi yksin viranomaista.

Omakotiliitto pitää tärkeänä ja hyvänä asiana, että luonnollisten ihmisten asemaa vahvistetaan, jotta voidaan varmistaa terveysturvallisen ympäristön ja asumisen tilaa samalla huolehtien pilaantuneiden ympäristöjen entistä tehokkaammasta puhdistamisesta.

Kunnioittavasti

Suomen Omakotiliitto ry

Marju Silander

Ari Rehnfors

toiminnanjohtaja

puheenjohtaja

Silander Marju

Suomen Omakotiliitto ry